

I knihy mají své osudy

Dne 10. května 1951 jsem nastoupil v Praze do rychlíku na Brno. V kupé mě oslovila dáma v letech: „Kampak, mladíku?“ Jeli jsme sami, a tak jsem vyprávěl svůj příběh, příběh jezuitského novice právě propuštěného z roční internace. Paní mi nabídla svou navštívenku i pomoc. Stálo na ní: Dr. Alžběta Birnbaumová, profesorka Univerzity Karlovy. Zasloužilá dcera neméně slavného otce. Najednou jsem zjistil, že i v této hrozné době padesátých let se mi otvírají mnohé dveře a množí se noví přátelé. A množily se i knížky s osobním věnováním. Kdysi způsobily hodně radosti. Co s nimi dnes, když je mi už přes osmdesát?

Tento problém se zřejmě nedávno vyřešil u mého známého. Coby úspěšný umělec i druhdy nebojácný disident měl také knížky s věnováním autorů. Jak si jich vážil, jak se jimi chlubil! A ejhle, dnes můžete některé z nich koupit za pár korun v antikvariátě. Jak to? Z knihovny je „vyhodila“ nová láska, milenka, která vstoupila mezi oba manžele a jejich přátele. Sic!

Copak knihy, ty nepláčou. Ale děti ano...

Vnímat Boží přítomnost

Pradávná latinská moudrost nás nabádá: Age quod agis – Co konáš, skutečně konej. Reaguje na skutečnost, že často neděláme to, co bychom měli, anebo nevěnujeme pozornost tomu, co konáme. To platí i pro náš život s Bohem. Sami cítíme, že opravdovost naší víry se měří tím, zda s Bohem, v něhož věříme, také skutečně žijeme.

Velice často, když se ve Starém a Novém zákoně zmiňuje Boží jméno, se o Bohu hovoří jako o někom, kdo je přítomen. Stačí si vzpomenout na setkání Hospodina s Mojžíšem v horách keři. Když se ho Mojžíš ptá na jméno, odpoví mu: „Jsem ten, který tu je“ (Ex 3,14). (Pozn. překl.: To je jeden z možných překladů výrazu, který nejčastěji známe jako „jsem, který jsem“.) Jiným příkladem může být závěr Matoušova evangelia, kde Ježíš svým učedníkům slibuje: „Já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa (Mt 28,20).“ A v listě Římanům je tato přítomnost chápána jako přítomnost Boží v nás: Duch svatý – Bůh, který v nás přebývá – se neustále modlí k Otci (srov. Řím 8).

Pro některé lidi však tato Boží přítomnost představuje spíše problém než poselství, z něhož je možné se radovat. Jsme sice schopni věřit, že Bůh tu je, ale v našem všedním životě to pociťujeme jen velmi zřídka, pokud vůbec. Věříme, že Bůh je přítomen, ale tato víra náš život ve sku-

tečnosti nijak neproměňuje. Mnoho lidí má proto dojem, že jejich všední život a jejich víru je jen těžko možné propojit. Jak tedy dostat víru do našeho všedního dne? Jak lze – obrazně řečeno – snést nebe na zem?

Dveře k přítomnosti

V buddhistické zenové tradici se vypráví příběh o mladém mnichovi hledajícím mistra, který by ho naučil cestě meditace. Nakonec se mu podaří najít jednoho z nejznámějších učitelů zenu a když ho navštíví, zeptá se ho: „Kdo by mě mohl naučit cestě meditace?“ Mistr ukáže prstem na dveře, kterými žák přišel. Mladý mnich odpověď nechápe, a tak otázku zopakuje, ale dostane zase stejnou odpověď: Dveře jsou tím, co ho může naučit cestě meditace.

Na první pohled se může zdát zvláštní, že zrovna dveře mohou být prostředkem, který má někoho naučit medитovat, nebo, jinak řečeno, nastoupit na cestu Boží přítomnosti. Ale co když skutečnost, že jen těžko

pociťujeme Boží přítomnost a jen slabě z ní žijeme, souvisí s tím, že sami nežijeme v přítomnosti?

Samozřejmě, že z jednoho úhlu pohledu žijeme v přítomnosti neustále. Nikdo nemůže sestavit stroj času, s nímž by se přesunul do minulosti nebo do budoucnosti – něco takového existuje jenom ve filmech. Ve skutečnosti ale náš život často vypadá docela jinak. Zatímco tělem žijeme v přítomnosti, je naše pozornost soustředěna nikoliv na to, co je přítomné, nýbrž na to, co se v minulosti už stalo nebo co se v budoucnosti teprve stane. Co nás zaměstnává, není to, co je nám dáno v přítomnosti, ale to, co jsme v minulosti zažili a co snad v budoucnu zažijeme. Hněváme se na to, co se nám nepodařilo, máme zlost na lidi, kteří nám ublížili, zakoušíme tísnivé pocity viny z minulosti, nebo naopak radostné vzpomínky na to, co jsme prožili. Podobně nás zaměstnává starost o budoucnost, radostné očekávání, nebo naopak obavy z událostí, které mají přijít. Svými myšlenkami, nebo ještě více svými pocity, žijeme nikoliv tím, co je tady a teď, ale jsme zaměstnáni tím, co se už stalo nebo se teprve má stát. Kdo svými pocity a myšlenkami nežije v přítomnosti, nemůže se vlastně divit, že má velké potíže vnímat Boží přítomnost.

To je důvod, proč zenový mistr ve zmíněném příběhu ukázal učedníkovi na dveře. Způsob, jakým mladík dveřmi prochází, ukazuje, zda žije

v přítomnosti, nebo ne. To, jak dveře vnímá, jej může naučit žít v přítomnosti. Sám to znám velmi dobře: Když odcházím ráno do práce a přitom myslím na to, co dobrého mě dnes potká a co překvapivého s sebou přinese dnešní den, tak se může snadno stát, že si zapomenu vzít klíče od bytu a zabouchnu si je v domě.

Čelem k přítomnosti

Příklad se zabouchnutými dveřmi ale nesmí být špatně pochopen. Jeho poselství nespočívá na morální rovině, ani se nejedná o obhajobu loudavé váhavosti nebo úzkostlivosti. Počtení z něho není v tom, abychom si

Zkušenost Boží přítomnosti roste, pokud jsme pozorní ke skutečnosti svého každodenního života
(Foto KNA)

už nikdy nezabouchli doma klíče, protože tím pak obtěžujeme spoluobčiny. Jde o to, co nám setkání s dveřmi prozrazuje o nás samých (což ovšem častěji dokážou vypořádat spíše druzí než my sami!). Jací jsme? Jsme svými myšlenkami a pocity společně s lidmi, s nimiž jsme tělesně přítomni, nebo jsme spíš těmi, kdo jsou většinou tzv. mimo. Již před dvěma a půl tisíci lety prohlásil řecký filozof Hérakleitos kriticky o lidech své doby: „Přítomní jsou nepřítomní.“ Jak často to platí i o nás.

Žít v přítomnosti tak, abych v ní zakoušel Boha, ovšem neznamená popírat, že v mém životě jsou chvíle, kdy se musím intenzivně zabývat minulostí nebo budoucností. V našem životě zažíváme situace, kterým musíme věnovat čas, abychom je zpracovali – jen tak se totiž můžeme rozvinout ve svobodné bytosti schopné milovat. A podobně se také musíme zabývat tím, co nás čeká v budoucnosti. Ale jedna věc je umět se zodpovědně postavit čelem vlastní minulosti a budoucnosti, a druhá věc je kroužit kolem sebe, zabývat se jen sám sebou a svými pocity, starostmi, útržky svých myšlenek, každodenním sněním a fantaziemi, zkrátka lpět na své minulosti a budoucnosti a být na nich závislý. Žít v přítomnosti znamená být pozorný vůči lidem, které mám před sebou, a soustředit se na plány a úkoly, které jsou na pořadu dne.

Dýchat přítomností

Naše zkušenost Boží přítomnosti tedy roste, pokud jsme pozorní ke skutečnosti svého každodenního života. Jedno staré cvičení, které nás může uvést do zkušenosti přítomnosti, spočívá v tom, že svou pozornost zaměříme na svůj vlastní dech a neděláme nic jiného, než že sledujeme, jak se plynule nadechujeme a vydechujeme. Když se zkusíme soustředit na náš vlastní dech, tak brzy zjistíme, že se zpočátku daří jen velmi krátce zůstat skutečně pouze při pozorování. Rychle se dostaví různé rušivé momenty. Místo toho, abychom si jen jednoduše všímali, jak dýcháme naprosto bez vlastního vědomého přičinění, tak se například začneme snažit nadechovat a vydechovat vědomě, až to naše dýchání úplně rozhodí. Nebo nám během první minuty přijde jako příliš snadné, že máme jen sledovat svůj dech, a tak se rychle prostřednictvím myšlenek na něco z minulosti nebo z budoucnosti rozptýlíme a jen těžko se nám podaří zůstat u pouhého vnímání dechu. Ale zkušenost ukazuje, že kdo pravidelně koná toto cvičení, ten pomalu ale jistě vstoupí do fascinujícího víru milující a utěšující Boží přítomnosti v našem všedním životě. Proto jednoduše doporučuji: Zkuste to.

Michael Bordt SJ

Z časopisu Jesuiten 4/2010

přeložil a upravil Petr Havlíček SJ

Spiritualita polidšťuje

Pro víru mnoha lidí jsou nejdůležitější osobní zkušenosti a prožitky. Emeritní profesor psychologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně Vladimír Smékal se zamýšlí na tím, jaký význam má pro člověka náboženská zkušenost a jaký má vliv na jeho životní postoje.

Nakolik je náboženská zkušenost pro člověka důležitá?

Osobní zkušenost je ve výstavbě vědomí a v utváření našeho pohledu na svět nebo našeho vnitřního života naprosto rozhodující. Když si člověk přečte nebo slyší nějakou informaci a neověří si ji svou vlastní zkušeností, tak takové poznatky, informace nebo obsahy vědomí jsou velmi křehké a velice snadno zmizí. Ale to, co je spojeno s osobní zkušeností, nebo ještě lépe s osobním prožitkem, je daleko hlubší a pevné.

Je možné takovou zkušenost předávat?

Zkušenost je nepřenositelná, ohněm musí projít každý sám, jak výstižně pronesl Dostojevský. Osobní zkušenost nemůžeme předávat. Ve výchově člověka je třeba spíše vytvořit takové podmínky a situace, které člověka přivedou k tomu, aby si v nich něco prožil, aby tato zkušenost proběhla. Tam, kde to lze, nedávejme hotové návody a informace. Není to lehké, zejména v duchovní oblasti, protože setkání s transcendentem je pro člověka, který je navyklý žít vnějškovým životem – a moderní doba k takovému způsobu života vede – velmi subtilní a jemné. Karl Gustav Jung krásně říká, že „všichni umíme snít, ale ve bdění dělá vědomí takový hluk, že své snění nedokážeme slyšet.“ Bůh k nám přichází právě formou takových velice jemných signálů, které mají podobu snění.

Podmínky situace, které takovou zkušenost navodí a vedou cestou snění ke zkušenosti, a to i v duchovní oblasti, musí být velmi dobře promyšleny a propracovány. Náboženská tradice (nejen křesťanská, ale tradice všech strukturovaných náboženství) klade velký důraz na vytváření takových podmínek. Připomeňme např. chrám jako místo, které je posvěcené a které má jistou formu exteriéru i interiéru, hudbu při náboženských obřadech, rituály, které člověka ukáznují a vytvářejí správnou atmosféru. To všechno jsou aspekty situace, které napomáhají k tomu, aby náboženská zkušenost mohla proběhnout.

O náboženské zkušenosti začal jako první mluvit zakladatel pragmatizmu William James. Co nového do psychologie přinesl s tímto pojmem?

William James poukázal na to, že tento typ zkušenosti je rovnocenný jiným zkušenostem. Je otázka, jestli termín *varieties of religious experiences* je nejvhodnější překládat jako druhy náboženských zkušeností, nebo jako druhy náboženských zážitků. Osobně se přikláním k tomu, že je výstižnější hovořit o náboženských zážitcích. A ty jsou zcela legitimní ve srovnání s jinými druhy zážitků.

Domníváte se, že náboženské zážitky patří k životu všech lidí, nebo musí být člověk k této vnitřní zkušenosti disponován?

Studium pramenů i moje osobní zkušenost mě vedou k tomu, že se jedná o druh zážitků, které jsou vlastní všem lidem jako potencialita. Ale problém současného člověka spočívá v tom, že je příliš zavalen hlukem vědomí. Jeho vědomí je orientováno na celý svět, na informace nebo na zvládnání jeho životních úkolů ve vnějším světě. Proto se jakékoli jemnější a křehčí druhy obsahů vědomí velmi snadno ztrácejí nebo nedojdou k plnému uvědomění. V tomto smyslu ona potencialita, dispozice nebo vloha k tomu, abychom dokázali mít duchovní nebo náboženské zážitky, je u mnoha lidí na periferii vědomí a dostavuje se jen v mezních životních situacích, při prožívání nějaké významné události a nebo při setkání s charismatickými osobnostmi. U některých lidí, kteří jsou natolik vnějškoví a zahlušení halasem vnějšího světa, se nemusí dostavit vůbec, nebo se dostaví až na smrtelné posteli. K tomu, abychom byli na tento druh zážitků citliví, je potřeba trénink, stejně jako je třeba rozvíjet například estetický vkus.

Domníváte se, že církve vytvářejí pro dnešního člověka dostatečný prostor, aby mohl náboženský zážitek prožít?

Vše záleží jednak na denominacích a jednak na tom, nakolik církve spatřují své úkoly v pastoraci a evangelizaci jako naléhavé. V mnoha krajích, a i u nás, je věnováno více pozornosti tzv. religiozitě, která je souborem vnějších úkonů: praktikující věřící chodí na bohoslužby, kleká, křížuje se, zpívá a vyjadřuje vnější stránku víry, a tak se zdá, že je vše v pořádku. Málo pozornosti se však věnuje tzv. spiritualitě neboli duchovnosti. Podle psychologů je právě duchovnost pro vnitřní život člověka daleko významnější, protože vnější rituály, které se týkají náboženského chování, nemusejí být propojeny s osobním náboženským zážitkem.

Narážíme zde na jedno z dilemat této doby. Je známo, že např. katolické křesťanství mělo v této věci někdy neblahé zkušenosti. Když se příliš podpořoval vnitřní život křesťana, vymknul se někdy zpod kontroly, a mohl dokonce nabývat bludných podob. Nemluvím o bludu ve smyslu hereze, ale o bludu ve smyslu psychologického útvaru, který člověka vede do rozporu s realitou nebo ho odvrací od sounáležitosti s křesťanským společenstvím.

Rozlišuji tedy religiozitu a spiritualitu. Tato doba by měla podporovat spiritualitu, ale měla by ji zároveň kultivovat. Měla by vést věřícího ze strukturovaných náboženství, aby svou duchovnost sdílel s druhými, aby se nebál hovořit o svých náboženských zkušenostech se svými bližními.

Co člověku spiritualita přináší?

Z vlastní zkušenosti mohou říci, že spiritualita člověka nesmírně obohacuje. Když se navíc jedná o kultivovanou a zralou spiritualitu, dává mu zároveň vnitřní evidenci toho, že například být křesťanem znamená žít plněji, žít bohatěji. Být křesťanem zároveň znamená být pro druhé, pomáhat při zlidšťování tohoto světa. To má být jeden z cílů křesťanství a je to také jeden z projektů, se kterými přišel Kristus. On přece říkal, že Boží království je možné budovat už zde na zemi. A my ho můžeme budovat také tím, že žijeme plně a vnitřně to, co vyjadřujeme vnějšími rituály.

Připravil Jan Regner SJ

Být křesťanem znamená být pro druhé, pomáhat při zlidšťování tohoto světa
(Foto ČT)

Tušení Boha

Žijeme ve společnosti, která zdánlivě odmítla víru v Boha. Evropa je dnes vůbec nejméně sekularizovaným kontinentem. Náboženství ale nezmizelo. Vždyť člověk je bytostí nevyčísitelně náboženskou, jak nás o tom ujišťují religionisté.

Vezměte lidem víru v Boha, a začnou věřit všemu, prohlásil kdysi anglický spisovatel Gilbert Keith Chesterton. Média tento fakt potvrzují. Podle některých průzkumů je v Česku vůbec největší koncentrace vědem, kartářek a astrologů na počet obyvatel. Velká část Čechů podle všeho nevytěnila náboženskou víru za ateistickou nevíru, ale za pověry všeho druhu. Nejrůznější sondy do pa-věr dnešních lidí navíc potvrzují, že po-

dobné služby dnes využívá nebo poskytuje řada osob s vyšším vzděláním. Z toho vyplývá, že lidé s vyšším než základním vzděláním jsou otevřenější duchovním hodnotám, a tedy snáze „spirituálně oslovitelní“.

„Oproti jiným profesím být magickým věštcem není nic složitějšího, tato živnost totiž spadá do tzv. volných neboli služeb osobního charakteru, tudíž pro spuštění byznysu nepotřebujete žádnou licenci či koncesi,“

Anketa

Co pro mne znamená spiritualita?

Spiritualita je duchovní život. Má bezpočet forem a jmen, nese bezpočet darů, a přece pramení v jednom a vede k jednomu.

Nedá se definovat, protože nemá limity. Bůh působí přes všechny hranice. Především je to život a spiritualita tedy znamená žít, být lidský, přinášet plody a neuzavírat se.

Na jedné straně je spiritualita darovanou samozřejmostí a rozvíjí se bez námahy, nezná zásluh a nedá se ovládat. Na druhé straně je to soustavné úsilí o odstraňování překážek a vnitřní očišťování. Spiritualita se nedá měřit a hloubka člověka nám uniká. Světlo však, které z té hlubiny vyvěrá, se třpytí viditelně na hladině naší všednosti.

*Petr Vacík SJ
duchovní doprovázející*

upozorňuje novinářka Sylvie Stará v jednom ze svých článků na toto téma. Snad i proto u nás legálně provozuje astrologii, vykládání karet, numerologii a řadu dalších nesmyslů téměř dva tisíce živnostníků. A tak je dnes v Česku víc „čarodějů“ než kněží.

To, co podporuje rozšíření tohoto sektoru ve společnosti, je prostá skutečnost, že magie je skvělý a výnosný byznys. Výborně se živit věštěním totiž může každý, kdo stejně jako tisíce jiných má jedinou potřebnou „kvalifikaci“, totiž drzost a bezostyšnost, s jakou je ochoten zneužívat zmatek, důvěřivost a lehkověrnost dnešního hledajícího člověka.

Odklon od tradičních odpovědí

Přítom průzkumy zároveň potvrzují setrvalý trend odklonu od tradičních organizovaných náboženství, která často nedokážou odpovědět na nej-

hlubší existenciální tužby a potřeby současného člověka. „Jazyk křesťanské teologie už není schopen artikulovat tento nový svět člověka; teologie se stává mrtvým jazykem, podobně jako latina se používá už víceméně jen jako ornament jistých slavností a při setkáních expertů – už to není nástroj všeobecné komunikace,“ prohlásil sociolog a religionista Tomáš Halík při slavnostním zasedání na Vídeňské univerzitě v roce 2002.

Ostatně těžko bychom hledali pregnantnější vyjádření oné podivné religiozity, kterou tento plodný autor kdysi nazval „něcismus“, totiž od často vyjadřovaného pocitu dnešních lidí „Něco je!“. Lidé se od nepaměti snaží vystoupit poza tento hmatatelný svět a touží se dotknout toho, co je přesahuje. Tuší, že existuje „něco“, co by mohlo dát jejich životu

Anketa

*Michal Petr
psycholog a psychoterapeut*

Obecně pro mne spiritualita znamená vědomí, že život, který žijeme, není náhoda. Že je zde skryt hluboký řád, ze kterého nejsme vyňati. Že jsme součástí reality, která dalece přesahuje všechny naše představy o ní. A ať jí můžeme dávat různá jména a přibližovat se k ní různými způsoby, jde v posledku o tajemství, kterému nelze než uvěřit, neboť pochopit se nedá.

Praktická denní spiritualita pro mě znamená opakovaný a prohlubovaný kontakt s tímto tajemstvím. Zde se dostávám na pole psychologie, protože na cestě za tím, co mě přesahuje, narážím sám na sebe – na své navyklé vzorce nejen chování, ale i myšlení a prožívání. Rozšiřovat svou kapacitu, vidět tyto limity a učit se z nich uvolňovat vnímám jako nezbytnou práci na osobní rovině. Abych měl čisté srdce a jasnou mysl a důvěru se odevzdat zdroji, ze kterého všechno pochází.

jednotící smysl. Odmítají-li odpovědi strukturovaných náboženství, nabízí se jim jiné alternativy. „Magie zvaná lidová, vyrůstající z pověr, dokáže život zpestřit,“ píše Adam Černý ve svém článku Víra, pověry a svoboda volby.

Kudy z labyrintu ven?

Německo-americký filozof Eric Voegelin kdysi prohlásil, že hlavní problém dnešních křesťanů není to, že by neznali správné odpovědi, nýbrž že pozapomněli otázky, na které jejich víra odpovídá. Co tedy zbývá? „Zdá se, že po vyčerpání mnoha dřívějších modelů života z víry bude v centru opět víra jako cesta, cesta následování Ježíše zvaného Kristus, cesta spojující spirituální hloubku

s horizontálou společenské odpovědnosti,“ domnívá se Halík.

Musíme vnímat, co se ve společnosti děje – to už kdysi věděla Edith Steinová. Způsob evangelizace je třeba stále nově promýšlet. S našimi vyšlapanými cestičkami si v rychle měnícím se světě dávno nevystačíme. Ale lidé i dnes hledají odpovědi na své existenciální otázky, smysl, štěstí a naplnění života. Jsme svědky jejich plaché religiozity a touhy po spiritualitě.

Nemusíme Boha dokazovat, mnohem důležitější je lidem pomáhat, aby ho sami vytušili. Právě „tušení Boha“ dává každému z nás možnost, aby se stal plně člověkem.

Jan Regner SJ

Kreativní exercicie

Tvořivost patří k základním prvkům lidského konání, je spojena se samou podstatou jeho bytí a prostupuje celý náš život. Proto ani spiritualita, která vyjadřuje vztaznost člověka k tomu, co ho přesahuje, nemůže být od kreativity oddělena. Ba naopak, tuto oblast lze ve vnitřní modlitbě velmi plodně využít.

Sám se často setkávám s lidmi, kteří mají problém o věcech otevřeně mluvit a bojí se jakékoli formy sebevyjádření. Jejich problém má často původ nejen ve vrozené povaze, ale i příliš upjaté výchově, při níž se upřímné projevení emocí chápe jako důkaz přebujelého sebevědomí, ba dokonce pýchy.

V některých extrémních případech to může vést až k něčemu, co bychom snad nejvýstižněji mohli nazvat „citové zmrzačení“. Takový duševní stav pak brání nejen zdravému lidskému rozvoji, ale i plnohodnotnému duchovnímu životu. Paradoxně právě v podobných situacích se kreativní exercicie, které už několik let pořádáme, ukázaly jako velmi účinné východisko.

Jana, která se zúčastnila jednoho z kurzů kreativních exercicií, vypráví: „Pracuji jako vychovatelka ve školní družině a konec školního roku bývá tak hektický a náročný, že představa ticha a klidu, poté co mě kamarádka nabídla možnost duchovních

cvičení, mě přitahovala.“ Lákal ji příslib, že bude moct tvůrčím způsobem vyjádřit své pocity a přiblížit se tak Bohu. Přijela však plná obav. „Nevěděla jsem, co mám očekávat, co se bude ode mne chtít, protože jsem na takových exerciciích byla poprvé. Měla jsem strach,“ přiznává.

Při podobných duchovních cvičeních je proto zcela zásadní věcí to, aby se ve skupině vytvořila atmosféra vzájemné důvěry a bezpečí. Žádný účastník nesmí mít dojem, že když „půjde se svou kůží na trh“, tak někdo takto získané poznatky zneužije. Jen pokud všichni účastníci přistoupí na důležitou podmínku, že nikdo z nich nemá právo důvěrné záležitosti vynášet ven, může se vybudovat prostředí vzájemné otevřenosti. Upřímnost pak plodí další upřímnost.

Porozumění skrze bibliodrama

Meditace nad biblickými texty, které křesťané chápou jako zjevení Boží

slovo, je často provázena neporozuměním. Text, který vznikl ve zcela jiném sociokulturním prostředí, může přirozeně být pro dnešního člověka něčím cizím a vzdáleným. Rozjímání je pak naplněné tápáním, prázdnotou a frustrací, která nejednou člověka odradí od dalších pokusů na poli duchovního života.

Už velký znalec lidského nitra Ignác z Loyoly věděl, že mnoho věcí nelze chápat, dokud je člověk nezažije. Již v úvodních poznámkách svých Duchovních cvičení proto poznamenává, že lidskou duši nenasycuje a neuspokojuje, když toho mnoho ví, ale spíše pokud zakouší a prožívá věci vnitřně. Jedním z účinných způsobů v tomto ohledu může být bibliodrama. Když člověk něco pozná na vlastní kůži, zpravidla pochopí obsah biblického textu lépe, než kdyby slyšel dlouhý cyklus exegetických přednášek nebo kdyby si o něm přečetl celé stohy knih.

Bibliodrama zároveň může výrazně pomoci vyjádřit spontánně své pocity. „Měla jsem blok už od dětství, kdy jsem nemohla vyjadřovat své emoce. Bylo mi vštěpováno, že se nesluší dávat své pocity najevo před druhými, a tak jsem na ně byla sama a potlačovala je v sobě,“ vzpomíná Jana na stav, který prožívala před příjezdem na kreativní exercicie. „Bylo těžké se zapojit, jít doprostřed a vyjádřit svoji emoci, chtěla jsem se překonat, udělat ten krok, dodat si odvahu, sílu.“ Právě v takové situaci

pomáhá otevřenost, kterou daný účastník ve skupině vnímá. Musí získat jistotu, že ho nikdo nenapomene nebo že se mu nevysměje.

Prostředí sebevyjádření

Když se prvotní nedůvěru podaří odstranit, může dojít k opravdovému průlomů v osobním rozvoji a zrání. První účinnou fází na této cestě je ventilace našich vnitřních prožitků, které jsme možná v sobě drželi celá léta. „Najednou jsem si uvědomila, že nemusím skrývat své slzy, že můžu křičet a projevovat svou radost,“ pokračuje Jana. Každý krůček na této cestě jí přinášel velkou vnitřní úlevu. Zeď, která ji dosud obklopovala a izolovala od okolí, se začala pomalu bortit. Najednou pocítila potřebu se ze všeho vykřičet.

„Vzala jsem papír a pastelkami vše vykreslila, celý svůj křik a pláč,“ vypráví Jana. S úsměvem přitom dodává, že se do tohoto tvůrčího procesu ponořila s takovou vervou, až se jí podařilo pastelky polámat. „Tvořili jsme pak koláž na téma moje nejvýznamnější setkání a očekávání. Uprostřed jsme měli vytvořit vlastní modlitbu Magnificat, kterou jsme si i napsali. Postupně jsem začínala chápat, že mohu své pocity vyjádřit.“

Konečně našla Jana cestu k svému vlastnímu nitru. V meditacích nad biblickým textem se pak našla, podařilo se jí vžít do příběhu a být jeho součástí. „Prožila jsem bouři na lodi a probudila Ježíše, aby bouři utišil.

Společná meditace v kolínském
exercičním domě
(Foto archiv)

Nechala jsem ho, aby mě uzdravil, aby se dotkl mého zranění,“ vzpomíná na silné prožitky během meditace.

Citlivé doprovázení

Při kreativních exerciciích účastník nemá usilovat jen o sebevyjádření a zvnitřnění biblického textu. Důležité je také naučit se jednání, které není uzavřeno samo v sobě, ale je interaktivní. Při bibliodramatu musí každý reagovat i na spontánní projevy druhých. Ty se pak mohou stát inspirativními podněty k vlastnímu sebeuchopení.

Je nasnadě, že podobné kurzy vyžadují velmi citlivé vedení a každodenní individuální doprovázení. Přitom jsou využívány postupy skupinové práce, arteterapie, zážitkové pedagogiky, ale i biblické exegeze. Zároveň je však třeba zdůraznit, že nejde jen o bezduchou zábavu – bibliodrama není jen nějakou formou psychoterapie nebo divadelní podívanou určenou pro cizí publi-

kum. Jde o to, vstoupit do biblického příběhu s osobní situací svého života a nechat se vtáhnout do středu dění – setkání s Bohem.

Německý teolog a katecheta Roland Kollmann k tomu poznamenává, že bibliodrama nevytváří jen prostor pro osobní religiozitu, ale podporuje i solidaritu a schopnost mezilidské komunikace. Představuje proto důležitou formu setkání s „biblickým nárokem odvázat se žít svůj život s Bohem. Vtáhne to totiž člověka celého s jeho malými (byť pro něho důležitými) všedními problémy do velkého dramatu lidských dějin jakožto dějin spásy“.

O to více je třeba klást důraz na připravenost a pohotovost doprovázejícího. Potřebuje přitom především velkou dávku empatie, schopnost naslouchat a vcítit se do situace druhého člověka a porozumět mu, ba dokonce připravenost prožívat s ním jeho radosti a bolesti.

Jan Regner SJ

Na život nejsme sami

Ten, kdo zpytuje svědomí, zkoumá a hodnotí své myšlení, slova, jednání a opomenutí, přiznává si své poklesky a hledá cestu k jejich nápravě. Často zapomínáme, že nejde jen o sebezpytování, ale o modlitbu, ve které se noříme do Božího milosrdenství. O takovém pojetí jsme si povídali se současným magistrem noviců Janem Adamíkem.

Jene, na Gregoriánské univerzitě jsi zakončil své studium licenciátem ze spirituální teologie. Proč sis vybral právě tento obor?

Jsem spíše prakticky založený člověk, a tak mě zajímala a zajímá spirituální teologie jako způsob prožívání vztahu člověka s Bohem mnohem více než teoretické hloubání nad hlubokými pravdami víry a života. Ono to i tak všechno spolu souvisí, jedna teologická disciplína podporuje jinou a vzájemně se osvětlují. Víra není teorie shrnutá do pouček a dogmat, víra je způsob života. Proto čím lépe moudří teologové objasní, vysvětlí a přiblíží pravdy víry, tím snadněji se bude každému člověku dařit uskutečňovat evangelium ve svém životě.

Víra je sice jen jedna, ale má nesmírné množství barev a odstínů. Každý z nás má svůj ojedinělý způsob prožívání víry. Každá doba má své zvláštní problémy, a tak také Bůh dává různé osobnosti, aby nás upozorňovaly na potřeby doby.

Vrátím-li se k otázce, proč jsem zvolil licenciát ze spirituální teologie, tak hlavním důvodem byla touha vědět něco víc o svatém Ignáci a jezuitěch. Jsem rád, že jsem mohl po základním kurzu teologie studovat to, co jsem toužil poznávat. Na Gregoriánské univerzitě v Římě jsou k tomu ideální podmínky, vždyť univerzitu vedou jezuité a je zde mnoho opravdu výborných profesorů z celého světa.

Tvoje licenciátní práce se týkala zpytování svědomí. Mohl bys našim čtenářům téma své práce přiblížit?

Na závěr dvouletého nadstavbového studia, před závěrečnými zkouškami, je třeba napsat a odevzdat licenciátní práci. Chtěl jsem psát o něčem, co mě zajímá, co se týká mého života jako jezuitu, a zároveň aby se to dalo použít v praxi. A tak jsem začal sbírat materiály na téma zpytování svědomí, o kterém svatý Ignác hovoří v útlé knížečce svých „Duchovních cvičení“. Nejedná

se o zpytování, které děláme před svátostí smíření, i když je možné ho použít i k tomuto účelu; nejedná se ani o moralistickou psychoanalýzu vlastního jednání, ale spíše o „praktické“ cvičení, během kterého si člověk uvědomuje Boží blízkost, kterou prožil během uplynulých hodin. Toto zpytování by měl každý jezuita konat dvakrát denně, v poledne a večer.

Z dějin jezuitského řádu víme, že svatý Ignác na toto duchovní cvičení kladl velký důraz. Měla pro něho dokonce větší význam než každodenní meditace. Traduje se, že když navštívil jednoho mladého nemocného jezuitu, tak ho Ignác povzbuzoval v trpělivosti a ujišťoval, že v době své nemoci meditaci dělat nemusí, ale zároveň ho nabádal, aby zůstal věrný zpytování svědomí.

Tato událost stála také na prahu mého tázání, proč je zpytování svědomí „důležitější“ než meditace nad evangeliem. Jako pramen při psaní práce mi posloužily především dva zdroje: text knihy Duchovních cvičení svatého Ignáce a jeho Autobiografie s komentářem italského jezuitu Mauricia Costy. A tak jsem pomalu začal sepisovat všechno, co se vztahuje ke zpytování a reflexi, tak jak k tomu svatý Ignác ve svém životě pomalu docházel.

Co nového jsi během zpracovávání této tematiky pro sebe objevil.

Ignác z Loyoly se o svém životě, od obrácení ve svých 30 letech až do své smrti v Římě, vyjadřuje tak, že ho Bůh vedl jako učitel svého žáka, velmi taktně, citlivě a neustále. A prostředkem k tomu, aby si uvědomil tuto Boží blízkost a vedení, bylo právě zpytování svědomí, reflexe nad vnitřními hnutími a myšlenkami. Uvědomování si momentů, kdy byl věrný přátelství k Ježíši Kristu a kdy se od něj vzdaloval. Jedno nazýval zásluhou a druhé hříchem. Hřích byl pro Ignáce prostě to, co ho vzdalovalo od života, od Boha, od jeho přátelství, ale také od člověka. Naopak zásluhou nazýval úsilí a snahu zachovat přátelství a věrnost životu, Bohu, sobě i lidem.

Výsledkem mé práce je přesvědčení, že i když zpytování svědomí je důležitější než meditace, jedno bez druhého ztrácí smysl. Meditace, jako každodenní setkání s evangeliem, nás činí citlivými na Ježíšova ducha, učí nás myslet a jednat jako On. A zpytování svědomí je zase důvěrným cvičením, kdy si uvědomujeme, jak nám to v běžném, každodenním životě jde.

Mimo to existuje ještě zvláštní zpytování svědomí, které se týká jedné věci, na které v dané době pracuji, abych v ní získal svobodu, např. každodenní předsevzetí vstávat v určitou hodinu apod.

Čím je podle tebe právě toto téma dnes aktuální?

Člověk, a především mladý člověk, vždy odmítal a bude odmítat všechny struktury, formality a pouhou vnějškovost, vždy prahнул a bude prahnout po

P. Jan Adamík chtěl psát
o něčem, co ho zajímá.
Vybral si zpytování
svědomí.
(Foto archiv autora)

pravdivosti a hloubce svého života. A podstatou života jsou vztahy. To platí na všech rovinách, v oblasti mezilidských relací i v oblasti víry. Ten základní vztah je vyjádřen v přikázání lásky anebo v prvním přikázání Desatera: „Slyš Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin je jediný. Miluj Hospodina, svého Boha, celým srdcem, celou duší a celou svou silou!“ (Dt 6,4–5) Podmínkou toho, co člověk hledá, totiž aby zakoušel Boha a jeho život měl smysl, je vědomí, že Bůh je dobrý, že je opravdu „náš Otec“. Pak se nebudu bát Boha hledat, zakoušet ho, děkovat mu, chválit ho...

Zpytování je cestou a prostředkem, který nám svatý Ignác nabízí jako osobně velmi dobře prověřenou cestu. Jeden z nejbližších spolupracovníků svatého Ignáce, Petr Faber, trpěl ve svém duchovním životě přílišnou úzkostlivostí, a proto mu Ignác po tři roky odmítal dávat duchovní cvičení. Vedl ho však k tomu, aby zpytoval svá hnutí a myšlenky, aby se naučil rozeznávat všechna hnutí, která ho vedou k jednání. Touto praxí se Petr Faber naučil poznávat sebe, rozlišovat, a tím se stal nejlepším exercitátorem mezi prvními jezuiti, podle dochovaných svědectví dokonce lepším, než byl sám Ignác.

Co nás tedy zpytování svědomí může naučit?

Zpytování svědomí nás učí hledat Boha ve všech věcech a všechny věci v Bohu. Jedná se o to, hledat Boha, který je mým Pánem, přítelem, někým, kdo chce se mnou sdílet můj osud, kdo sdílí se mnou moje dny. Je to pohled na Boží přikázání jako na dobro, jako na rady vedoucí k pravdivosti, smyslu a životu samému. Aktuálnost zpytování svědomí podle svatého Ignáce je tedy

víc než zřejmá. Kdo by to chtěl vyvrátit nebo potvrdit, musí se tomu opravdu věnovat.

Žijeme v uspěchané době, proto je důležité se zastavit a poohlédnout. Také mnozí psychologové doporučují obdobu večerního zpytování svědomí jako součást duševní hygieny. Co si o tomto názoru myslíš?

Základem zpytování svědomí je rozlišování vnitřních hnutí, myšlenek, vnějších i vnitřních vjemů. Každá myšlenka nebo hnutí nás „někam“ anebo „k něčemu“ vede. Rozlišování spočívá v tom, že i když ta myšlenka sama o sobě může být dobrá, my musíme posoudit, zda je to, co mám udělat, dobré zrovna v tuto chvíli. A to se občas nedá posoudit ihned, ale až s odstupem času. Proto je dobré poohlédnout na uplynulý den večer, dříve než se v modlitbě před usnutím odevzdáváme Bohu do rukou.

Pro tebe je ovšem zpytování svědomí především modlitba. Někteří dokonce hledají pro zpytování svědomí výstižnější název, např. „modlitba milující pozornosti“ nebo „čtvrthodina upřímnosti“...

Už jsme si řekli, že podstatou života jsou vztahy. Vztah přátelství roste a prohlubuje se opakovaným stykem s druhými. Je třeba, abychom druhou osobu poznávali, sdíleli s ní svůj čas, abychom se naučili jí důvěřovat.

Nejpřirozenějším způsobem je spolu pobýt, promluvit si. S Bohem se to děje v rozhovoru, kterému říkáme modlitba. A proto je modlitba vždy setkání dvou osob. Svatý Ignác má pro meditaci svou metodu, která má jistou strukturu. Ta nám pomáhá držet se toho, o čem chceme rozjímat. Vždy však začíná uvědoměním přítomnosti Boží a končí ústní modlitbou. Zpytování svědomí má v Ignácově knize Duchovních cvičení podobnou strukturu. Obsahuje pět bodů: První je: Děkovat Bohu, našemu Pánu, za přijatá dobrodiní. Druhý: Prosit o milost, hříchy poznat a zbavit se jich. Třetí: Vyžadovat od duše počet nejdříve z myšlenek, potom ze slov a nakonec ze skutků, od hodiny vstávání až do přítomného zpytování. Čtvrtý: Prosit Boha, našeho Pána, o odpuštění chyb. A pátý: Předsevzít si polepšit se s jeho milostí.

Při pohledu na těchto pět bodů si lehko uvědomíme, že čtyři z nich jsou v mém rozhovoru s Bohem a jen jeden znamená poohlédnutí za tím, co se během dne stalo; ovšem i tento bod konáme v Boží přítomnosti a s jeho milostí. Zpytování svědomí je tedy modlitba v pravém slova smyslu, jinak řečeno, je to „modlitba v pěti bodech“.

Často zdůrazňuješ, že první bod zpytování svědomí je velmi důležitý. Proč?

Je užitečné se podívat podrobněji na pět Ignácových bodů zpytování svědomí. Mohlo by se zdát, že jejich pořadí není moc logické. V prvním bodu děkujeme za dobro, které jsme dostali, ve druhém prosíme o světlo, Boží milost, abychom správně viděli náš život v Božím světle. A teprve pak se díváme zpětně na uplynulý čas.

Otázka, která spontánně vyvstane, se dotýká prvního bodu. Jak můžeme děkovat za přijatá dobra, jestliže jsme si ještě ani pořádně neuvědomili, co se během dne stalo? To přece děláme až ve třetím bodu. Někteří jezuité proto navrhovali změnit pořadí jednotlivých částí této modlitby.

Znamená to snad, že se svatý Ignác zmýlil?

Jsou možná i jiná vysvětlení a řešení. Děkovat za dobro, vyjádřit svou vděčnost je možné různým způsobem. Podívejme se na malé děti, které přiběhnou k mámě nebo tátovi, chytí ho kolem krku a řeknou: maminko, tatínku! Podobně marnotratný syn z Lukášova evangelia se nechá obejmout otcem a nestačí říci nic než pár slov lítosti. Jinými slovy, první bod je třeba prožít jako setkání s milujícím Otcem, jako vědomou chvílí, v níž si uvědomujeme, že jsme bezpodmínečně milovanými a přijímanými dětmi. Tak jak to Bůh Otec řekl o Ježíši po křtu: „Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě mám zalíbení!“ (Lk 3,21b–22) To samé platí i o nás, i my jsme při křtu přijímáni za Boží syny a dcery v Kristu, našem Pánu.

Proto v prvním bodu jde o to prožít, vědomě a hluboce, toto přijetí, vzbudit v sobě vědomí, jak jedinečné je být Boží synem nebo dcerou. Potom se budeme dívat na uplynulý den jinak, očima dítěte, které si je vědomo toho, že je milováno, bezpodmínečně a v každé chvíli. Budeme se tak učit vidět Boha ve všech věcech a všechny věci v Bohu. Proto není třeba měnit pořadí bodů, ale je nutné dobře prožít první bod. Máme-li zpytování věnovat maximálně patnáct minut a věnujeme prvnímu bodu dvě třetiny času, udělali jsme to podstatně.

Praxe zpytování svědomí má ale také svá úskalí...

Ano, jedno z nich spočívá v tom, že se ihned začneme zabývat třetím bodem, reflexí nad tím, co jsme udělali špatného. Takové zkrácené zpytování může vést k moralistickému vidění věcí a časem k tomu, že se přestaneme zpytování svědomí věnovat. Dalším nebezpečím je dívat se jen na naše poklesky, na hříšné myšlenky, slova, skutky a zanedbání, tedy na to, kdy jsme se nerozvíjeli, opouštěli anebo „ničili“ život. Součástí třetího bodu musí být

vyvážený pohled na den, tedy díváme se také na dobro, které Bůh skrze nás vykonal. Je třeba vidět obojí.

Dynamika zpytování spočívá v procesu spočívajícím ve třech krocích: zpytovat–chápat–volit. Na počátku procesu je třeba nejprve shromáždit údaje o vlastním jednání, o druhých, o Božích dotycích. Potom hodnotíme rozdíly a reflektujeme naši zkušenost. Ignác z Loyoly se často během dne zastavoval, aby uvažoval a hodnotil myšlenky, hnutí, slova, setkání, činy... Třetím důležitým krokem je pak volba, rozhodnutí o tom, jak budeme žít.

Jsou určité zásady, kterých je třeba se držet. Zpytování svědomí se činí vždy ve dvou. Na jedné straně stojím já, na druhé Bůh a jeho milost. Obsahem této modlitby tedy je vztah k Bohu, naše činy, to, co se děje v nás a kolem nás, naše myšlenky, důvody, vnitřní hnutí, náklonnosti, stavy vůle, touhy apod. Připamatováváme si to, co se stalo v minulosti, a díváme se na to. Konáme to důkladně, ale bez skrupulí. Je užitečné uvědomit si a probádat proces celé naší zkušenosti, počátek, střed i závěr.

Čím bys k praxi zpytování svědomí pozval naše čtenáře?

Možná to všechno ze začátku vypadá velmi složitě. Všechno nové se nám zdá nejprve nepřehledné, než tomu přijdeme na kloub. Svátý Ignác nám ve své knize Duchovních cvičení nezanechal teoretický traktát o našem nitru a jeho hnutích. Všechno, co tam nacházíme, je záznam jeho osobní zkušenosti. Jsou to „duchovní cvičení“, která nás vedou k hlubokému vědomí Božího vedení, jeho blízkosti a našeho synovství. Zpytování svědomí nás učí rozlišovat naše osobní zkušenosti, učí nás bojovat proti tomu, co nevede k životu, a dává nám jistotu, že na život nejsme nikdy sami.

Připravil Jan Regner SJ

ThLic. Jan Adamík SJ (*1962) vstoupil do jezuitského řádu v roce 1990. Studoval nejprve filozofii v Krakově a pak teologii v Římě, kde své studium zakončil licenciátem ze spirituální teologie. Na kněze byl vysvěcen v roce 2001 na Sv. Hostýně. Jeden semestr byl na studijním pobytu na Loyola University v New Orleans, svou řeholní formaci pak zakončil v Austrálii. V letech 2006–2011 působil v Českém Těšíně jako ředitel tamějšího exercičního domu a jako superior komunity. Nyní je magistrem noviců ve společném česko-slovenském noviciátu v Ružomberku. Má bohaté zkušenosti s dáváním duchovních cvičení.

Nespravedlnost v Zimbabwe

Minulý rok jsem studoval, ale rád bych se vrátil ke svým zkušenostem během politického šílenství v Zimbabwe, když jsem v roce 2008 pracoval v Silveria House, hlavním jezuitském centru této země. Byl jsem zástupcem ředitele centra, koordinátorem Oddělení pro budování míru a výpomocný kněz ve farnosti Chishawasha.

V zemi se 29. března konaly vcelku pokojné volby. Opoziční strana získala většinu hlasů, ale volební komise prohlásila, že opoziční vůdce neuspěl při získání nutné většiny „50 procent plus 1 hlas“. Někteří „poranění lvi“ (z poražené strany) začali mobilizovat své příznivce, aby trestali nevinné občany za „hlasování pro špatnou stranu“.

Vojenské tábory a zátarasý na cestách měly lidi přimět, aby v dodatečných volbách hlasovali pro Mugabeho proti vůdci opoziční strany. Duben a květen byly potřísněny krví nevinných občanů, kteří byli bití a někteří dokonce zabiti. Ředitel centra byl tou dobou na svém každoročním tříměsíčním pobytu ve Velké Británii. To pro mne znamenalo stát se ředitelem místo něho. Zároveň jsem právě začal nový projekt spolupráce se zimbabwskou policií. Byl jsem tou dobou navíc teprve devět měsíců knězem, tedy stále ještě jezuitské batole!

Pomoc obětem nespravedlností

Mnoho lidí bylo v tajnosti zabito, jiní se ztratili, aby se potom znovu objevili se zlámanými končetinami. Jiným byl poničen majetek. Některé z nich jsem potkal během svého působení v roce 2008. Tajně jsem navštívil mnohé oběti na privátních klinikách a naslouchal líčení jejich hrůzných zážitků. Také jsem měl příležitost hovořit s některými politickými gaunery, jejichž hlas byl ochraptělý hněvem. Většinou jsem chodil sám, příležitostně s kolegou ze Silveria House.

V květnu 2008 poskytl Silveria House dočasný přístřešek osmdesáti osmi vyhnaným obětem politického násilí (padesáti ženám a jejich třiceti osmi dětem). Pro politické zločince jsme se kvůli ubytování jejich „nepřátel“ stali nevyhnutelně i my nepřáteli. Jednoho dne jejich vůdcové vyslali skupinu mladých lidí, aby mě coby ředitele Silveria House předvolali na shromáždění, během něhož jsem měl být potrestán za ubytová-

vání obětí a mobilizování lidí „proti straně“. Ale nechtělo se mi umírat mladý, takže jsem nešel.

Nasazen v šíření spravedlnosti

Kdykoliv se ohlížím zpět, vidím ve svém životě Boží působení. Kde by jinak někdo vzal odvahu, které bylo třeba k návštěvě obětí politického násilí na privátních klinikách a k pohledu přímo do očí politickým násilníkům? Někteří kněží a laičtí spolupracovníci mi telefonovali uprostřed noci a informovali mě o organizovaných útocích těchto lidí. Neměl jsem ke zvládnání takovýchto případů žádné magické síly vyjma informování policie nebo cesty na příslušné místo, abych k násilníkům mluvil osobně.

Připomínat si, co jsem prožil, je bolestné – ale pozitivní stránkou příběhu je, že pokaždé, když jsem viděl,

jak jsou lidé masakrováni, vystoupil jsem plný odvahy, mluvil na obranu spravedlnosti a odsuzoval nespravedlnosti, politické násilí a netoleranci. Už jsem se nebál smrti! Má kázání se stala více voláním po míru a spravedlnosti a méně pouhými duchovními exhortacemi pro věřící.

Tím, co mi pomáhalo, abych do takovýchto náročných a děsivých situací vstupoval, byla slova obětí: „I když nás bijí, budeme hlasovat pro muže, kterého chceme my!“ Tato slova svobody a odvahy mi znějí v uších, když se stále znovu ptám sám sebe, jak uzdravovat sociální a psychické rány lidí v Zimbabwe. I dnes jsou mé modlitby a přemítání živeny těmito otázkami a starostmi o uzdravení a smíření.

Gibson Munyoro SJ

Převzato z ročenky Jesuits 2012

Přeložil Ladislav Nosek SJ

Diskuze o míru
(Foto Jesuits 2012)

Tradice hlaholské liturgie

V poslední době vyšlo několik příspěvků, které dokumentují vklad jezuitského řádu ve prospěch obnovy křesťanského Východu včetně vzniku tzv. východní větve řádu. Takřka nepovšimnuta ovšem zatím zůstala angažovanost jezuitů ve slavení římsko-slovanské neboli hlaholské liturgie.

Když byli v roce 1890 povoláni jezuité na Velehrad, chápala tuto skutečnost část české inteligence jako úsilí katolické hierarchie zamezit proměně liturgie směřující k užívání národního jazyka při bohoslužbách. Jezuité nepatřili k horlivým zastáncům zavedení národních jazyků do liturgie. Jejich příchod na Velehrad tedy znamenal přibrzdění těchto tendencí, nakolik byl Velehrad vnímán a budován jako ikona bohoslužby v národním jazyce. Jezuité hledali způsob, jak se postavit k cyrilometodějskému hnutí a s ním těsně souvisejícím národnostním otázkám. Učinili tak v duchu ignaciánského rozlišování. Otázka slovanské bohoslužby (ať už v národní řeči, či staroslověněštině) pro ně nebyla jádrem cyrilometodějské myšlenky. Jezuité připravili ve spolupráci s arcibiskupem Stojanem jiný, „nadanárodní“ program, který se měl plně rozvinout v rámci unionistických kongresů. Slavení slovanské liturgie v něm mělo místo jen natolik, nakolik mělo přispět ke „sjednocení Slovanů ve ví-

ře“. Rozhodně se však nemělo stát prostředkem nacionalistických tendencí.

Zrod hlaholské liturgie

Možnost slavení římsko-slovanské liturgie se otevírá v neklidném období po vzniku samostatného československého státu v roce 1918. Od liturgického odkazu sv. Cyrila a Metoděje odvozují svůj původ dvě liturgické tradice. Jeden směr lze označit za *hlaholský*, se západní liturgickou příslušností, a druhý jako *cyrilský*, příklánějíci se k liturgické tradici byzantské. Cyrilský směr se formoval v byzantsko-slovanskou liturgii sv. Jana Zlatoústého. Hlaholský směr zakořenil v západní části balkánského poloostrova, která zůstala církevně a politicky orientována na Řím. Zde byla postupně cyrilometodějská slovanská liturgie pořímsťována, takže se stala římskou liturgií, byť v rouše slovanském. V této podobě se v roce 1920 vrací do českých zemí.

Dne 21. května 1920 udělil papež Benedikt XV. na žádost českých

Velehrad v závěru
dvacátých let 20. století
(Foto archiv)

a moravských biskupů výsadu užívání staroslověnského jazyka při bohoslužbě několika památným místům českého křesťanství. Na Moravě získal tuto výsadu pouze Velehrad. V Čechách byla takto vyznamenána Svatá Hora u Příbrami, sázavský a emauzský klášter, Vyšehrad, kaple sv. Václava a hrob sv. Jana Nepomuckého ve svatovítské katedrále v Praze, hrob sv. Ludmily v kostele sv. Jiří na Pražském hradě a bazilika sv. Václava ve Staré Boleslavi. K těmto devíti místům přibyl v roce 1921 ještě chrám sv. Cyrila a Metoděje v Praze-Karlíně zvláště vyžádaným privilegiem. Každý latinský kněz, který uměl staroslověnštinu, tedy mohl sloužit na těchto místech hlaholskou mší, a to o pěti svátcích českých patronů: sv. Cyrila a Metoděje, sv. Václava, sv. Ludmily, sv. Prokopa a sv. Jana Nepomuckého. V emauzském klášteře a na Sázavě bylo možné slavit hlaholsky také svátek sv. Vojtěcha.

Smysl slavení hlaholské liturgie v období před 2. vatikánským koncillem spočíval jednak ve zpřítomnění duchovního odkazu sv. Cyrila a Metoděje a jednak v možnosti oslovit novým a současně hluboce tradičním způsobem věřící v jazyce, který jim byl blízký. Hlaholská liturgie slavená v univerzálním jazyku západních Slovanů nadto obsahuje jednotící prvek, podobně jako byzantsko-slovanská liturgie ve vztahu ke Slovanům východním. Tato skutečnost byla jedním z velmi důležitých ideových východisek při úsilí o „sjednocení Slovanů ve víře“.

Velehrad v čele

Filolog a velký příznivec hlaholské bohoslužby Josef Vajs si uvědomoval, že rozsah privilegia neumožňoval skutečné zdomácnění a rozšíření liturgie. V následujících letech proto vyzýval biskupy, aby se sjednotili ve své žádosti o rozšíření možnosti slavení hlaholských mší u hrobu sv.

Václava na Pražském hradě a na Velehradě trvale bez omezení. Na Moravě mělo být uděleno hlaholské privilegium Svatému Hostýnu. K prosazení těchto požadavků nedošlo, a tak tyto mše zaznívaly jen u příležitosti velehradských unionistických kongresů.

Přestože Velehrad stál proti českým poutním místům s uděleným privilegiem osamocen, stal se nejvýznamnějším místem slavení římsko-slovanské liturgie v Československu. Poprvé zde byla hlaholská liturgie slavena již 4. a 5. července 1920. Sloužili ji věhlasní filologové J. Vajs a J. Vašica, ale také byzantinolog F. Dvorník a arcibiskup A. C. Stojan. V prvních pěti letech od vydání breve rozvíjeli slavení hlaholské liturgie na Velehradě zejména intelektuálové přijíždějící sem z univerzitních center.

Bylo umožňováno zvláštním povolením slavit hlaholskou liturgii i v rámci těchto unionistických kongresů. Zde se jí dostávalo mezinárodní publicity. Jestliže představovali v meziválečném období Emauzský klášter a univerzitní Olomouc nejdůležitější centra spojená s počátky liturgické obnovy u nás, Velehrad byl díky unionistickému dění a pluralitě slavení symbolem tohoto trendu. Lze nicméně vyjádřit lítost nad tím, že nedošlo k povolení celoroční možnosti slavení hlaholské liturgie. Jak omezení na stanovené dny, tak také charakter unionistického setkávání znamenal upřednostňování

byzantsko-slovanského ritu, který vyjadřoval nasměrování Velehradu směrem ke křesťanskému Východu.

Jezuité a hlaholské mše

Do slavení hlaholské liturgie se jezuité aktivně zapojili od roku 1924. Velkého zastánce si získala hlaholská liturgie mezi jezuitu až v osobě P. Josefa Habeše, díky kterému na Velehradě zdomácněla. Ten slavil hlaholskou mši hned u první příležitosti po svém vysvěcení na kněze, a to na svátek sv. Ludmily v roce 1924. Následující rok 5. července 1925 slavil na Velehradě římsko-slovanskou liturgii P. Alois Koláček, pozdější rektor jezuitské koleje. Rovněž jeho příklon k hlaholské liturgii byl pro zdomácnění liturgie rozhodující.

Fakt, že se velehradští jezuité od roku 1925 aktivně zapojili do slavení hlaholských mší, umožnil v praktické rovině slavení římsko-slovanské liturgie u příležitosti dalších svátků světců jmenovaných v papežském breve – sv. Jana Nepomuckého, sv. Prokopa, sv. Ludmily a sv. Václava. Hlaholská mše na svátek sv. Jana Nepomuckého byla slavena nejen v bazilice, nýbrž také v kapli zasvěcené tomuto světci nacházející se u mostu přes potok Salaška. Díky jezuitům byly hlaholské mše slouženy nepřetržitě až do roku 1949, neboť následující rok v dubnu byla řádová kolej zrušena.

Zásluhou jezuitů nebylo slavení hlaholské liturgie na Velehradě během tří desetiletí od vydání papežského breve záležitostí úzké intelek-

tuální elity, nýbrž možnost zakusit skutečnou pluralitu liturgického slavení měli všichni velehradští farníci a poutníci, a to i mimo hlavní pouť 5. července. Zatímco vznik východní větve řádu zahrnující přijetí byzantsko-slovanského ritu byl motivován misijním posláním u východních Slovanů, do slavení hlaholské liturgie se jezuité zapojili v rámci domácího apoštolátu. Bylo by podnětné srovnat pastorační a liturgickou praxi slavení hlaholské liturgie na Velehradě s jinými brevem privilegovanými místy. Lze říci, že Velehrad využil jím poskytovaných možností beze zbytku.

Pokoncilní doba

Během let komunistické diktatury, kdy nebylo na Velehradě možné sloužit hlaholskou liturgií, se dramaticky změnila podmínka k jejímu slavení. Druhý vatikánský koncil přijal dne 4. prosince 1963 konstituci o liturgii *Sacrosanctum concilium*, která rozsahem změn předčila všechna očekávání. Měla za následek i uplatnění národních jazyků a kulturních odlišností při liturgii. Tím došlo v jistém slova smyslu ke zhodnocení odkazu sv. Cyrila a Metoděje.

Zavedení národních jazyků v liturgii znamenalo krizi smyslu slavení hlaholské liturgie. Jestliže před koncilem představovala římsko-slovanská liturgie pro české věřící jazykově srozumitelnější obřad, po přeložení latinského obřadu do češtiny nastala zcela opačná situace. Lpění na římsko-slovanské

liturgii znamenalo za daných okolností opak zamýšleného soluňskými bratry, a najednou na ni bylo pohlíženo jako na anachronismus.

Pokus o zachování kontinuity tohoto slavení učinil doktor Vojtěch Tkadlčík vydáním hlaholského misálu v roce 1972 pro olomouckou arcidiecézi a v roce 1992 s rozšířením na celé území českých a moravských diecézí a při zachování vydaného textu také mimo ně. Rozšířeny byly také možnosti slavit hlaholskou mši mimo svátky a památky našich světců. Privilegium slavení hlaholské mše v dané šíři mělo zpoždění 72 let, a období komunizmu neumožnilo Tkadlčíkově generaci vychovat si své nástupce. V rámci 19. a první poloviny 20. století lze hovořit o proměškané či dostatečně nevyužité pastorační šanci jak na poli unionizmu, tak také domácího apoštolátu.

Zatímco byzantsko-slovanská liturgie zůstává živým projevem slavící církve, římsko-slovanská liturgie po úmrtí Tkadlčíka v roce 1997 nenašla v řadách kněží výrazného zastánce a na pořad bohoslužeb na Velehradě se již nevrátila. Je možné podnítit debatu o tom, zda by bylo možné na Velehradě alespoň jedenkrát do roka tuto „liturgickou relikvii“ učinit prostředkem bohopoety a zvláštního spojení se sv. Cyrilem a Metodějem i těmi, kdo se v rámci tohoto ritu hlásili k jejich odkazu.

Petr Hudec

Hudba jezuitských Klatov

Vít Aschenbrenner
**Hudebně-liturgický provoz
 jezuitské koleje v Klatovech
 v 18. století**

Západočeská univerzita v Plzni
 a Scriptorium 2011, 412 s.
 ISBN 978-80-7043-952-4 (ZČU)
 ISBN 978-80-87271-57-5 (Scriptorium)

Hudební aktivity jezuitských kolejí a jejich kulturní vyzářování je fenomén, který uznávali a respektovali i ti, kteří jinak cíle a snažení jezuitů hodnotili velmi kriticky.

V Klatovech působil jezuitský řád v letech 1636–1773, celkem tedy 137 let. Klatovská jezuitská kolej a při ní působící seminář sv. Josefa bylo přirozené hudební centrum pošumavské oblasti, kde jezuité významně ovlivňovali duchovní a kulturní činnost. Důležitou roli hrála zejména figurální hudba, která měla sloužit jako prostředek k povzbuzení zbož-

nosti věřících, k vnější reprezentaci řádu při liturgických obřadech i jako součást výchovy. Bylo přitom přísně rozlišováno mezi repertoárem provozovaným za účelem vnější reprezentace řádu a hudebním doprovodem bohoslužeb.

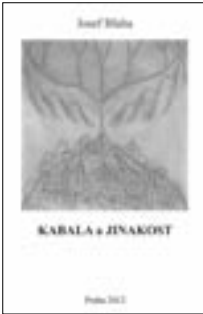
Seminář byl v rámci koleje samostatnou institucí v čele s regentem. Hudební provoz měl na starosti hudební prefekt, který zajišťoval kostelu doprovod liturgie, a na oplátku kostel financoval nákup a opravy hudebních nástrojů a částečně i hudebnin.

Obdivuhodná je šíře záběru a množství materiálu, které autor prostudoval. Odkazuje na působení jezuitů na Moravě, popisuje hmotné zázemí a stavební vývoj jednotlivých objektů, čerpá z deníku klatovských kolejních ekonomů. V četných přílohách najdeme seznamy hudebních skladatelů klatovského jezuitského semináře, hudebních seminaristů, opisovačů hudebnin ad.

Předkládaná monografie je pěkně uspořádána, obsahuje množství zajímavého faktografického materiálu a je čtivá i pro neodborníka. Součástí je obrazová příloha s dobovými fotografiemi a rozsáhlý seznam použité literatury.

Helena Šmydková

Anotace

Josef Blaha

Kabala a jinakost

Praha, xPrint 2012
ISBN 978-80-260-1779-0

Znalec judaizmu, který se dlouhodobě zajímá o židovskou mystiku, nabízí ve své nové knize svérázný vhled do kabaly. Snaží se přimět českého čtenáře k tomu, aby ji respektoval, byť ji v její jinakosti často nerozumí. Autor se přitom nevyhýbá analýze historických vztahů mezi judaizmem, křesťanstvím a islámem – náboženskými kulturami, jež se ve středověku navzájem ovlivňovaly. Velké pozornosti se v publikaci těší židovští novoplatonští básníci a filozofové Salomon ibn Gabirol a Juda Halevi nebo středověký myslitel Mojžíš Maimonides. Blaha se věnuje i vztahu židovské mystiky k holocaustu, největší tragédii dvacátého století.

Jan Rybář

Kam jdeme?

Ústí nad Orlicí, Grantis 2012
ISBN 978-80-86619-37-8

Nová kniha jezuitského autora, který aktuálně žije a působí v Podkrkonoší, má dvě části. Ta první je velmi netypickým úvodem do křesťanské víry, druhá obsahuje soubor fejetonů. Rybářovo Uvedení do křesťanství není jen otročkým opakováním katechizmových pravd, ale pokusem o oživení jejich leckdy příliš strnulého chápání. Krátké statě, které knihu tvoří, jsou napsány svěžím stylem, někdy humorně, jindy provokativně, nikdy však nudně. Fejetony buď glosují aktuální témata, nebo hledají poučení v letech minulých či povzbuzení ze svědectví osobností, které nás již předešly na druhý břeh.

Zprávy

Praha

■ Již popáté se v sobotu 19. května konal multikulturní festival Svatojánská pouť. Akce proběhla v kostelích sv. Ignáce a sv. Jana Nepomuckého, na Karlově náměstí, na dvoře jezuitské rezidence, v Družinské kapli, věži kostela či Hudebním sále. Cílem festivalu je oživení tradice poutí, zpřístupnění církevních prostor široké veřejnosti a sblížení minoritních skupin s majoritní společností. Spolu s občanským sdružením Divadlo VJečné v čele s herečkou Janou Radojčic a společenstvím při pražském kostele sv. Ignáce se letos na organizaci pouti podílela i VOŠ herecká z Míchle. Pro návštěvníky byl opět připraven bohatý program, koncerty, divadelní představení, poutní atrakce či workshopy pro děti.

Na hlavním pódiu vystoupily například kapely Piosenki, Juice Freak, Magnetikum nebo Pharamis, na travněné horní ploše Karlova náměstí pak proběhly paralelně soutěže, tvořivé dílny nebo interaktivní divadla pro rodiče s dětmi. Část náměstí byla jako již tradičně obsazena pouťovými atrakcemi, nechyběly ani stánky s etnickými výrobky či ukázkami mezinárodní kuchyně.

V kostele sv. Ignáce opět zahrálo skvělé hudební těleso „Šarbilach“

vedené Jaromírem Vogelem, v Družinské kapli připravili skvělé představení pro děti členové souboru Státní opery Praha a herec Lukáš Hejlík se svým projektem LiStOVání, cyklem scénických čtení. Konala se i premiéra komedie dell'arte a program poutě zakončila zajímavá noční přednáška profesora Ludka Kučery tajuplně nazvaná Rozpínání vesmíru, sv. Augustin a chlapec.

■ Do České republiky zavítal na začátku května profesor Noel Sheth z Paapežského institutu filozofie a náboženství v Puné. Po dvou přednáškách v Českých Budějovicích a jedné v Pardubicích se tento indický religionista přesunul do Prahy, kde promluvil na téma „Nezištná láska v křesťanství a buddhismu: Teologické srovnání“. V Hudebním sále při kostele sv. Ignáce si ho v pátek 11. května přišlo poslechnout několik desítek lidí.

■ Nejkrásnější část pražského Klementina, barokní jezuitská knihovna, byla po rozsáhlé rekonstrukci na začátku dubna opět zpřístupněna veřejnosti. Dva roky a bezmála dvanáct milionů korun si vyžádala pečlivá práce restaurátorů při obnově dřevěných regálů, oken, dveří, štukové výzdoby, podlahy a kovového zábradlí. Knihovna opět zazářila v původní podobě, tak jak vypadala

po dokončení v roce 1727, kdy se na návrhu těchto prostor možná podílel i významný barokní architekt Kilián Ignác Dientzenhofer. V sále je ovšem třeba zachovat konstantní klima, a tak sál smí za hodinu shlédnout jen 50 lidí, a ti se navíc tentokrát nedostanou dál než do prostoru zádveří.

Brno

■ Nadační fond Campianus, založený za účelem zajištění finančních prostředků pro brněnský kostel Nanebevzetí Panny Marie, připravil mezinárodní projekt pro stavbu nových koncertních varhan. Ty by měly být mnohem více než jen plnohodnotnou náhradou za varhany z roku 1744, zničené o dvě stě let později při náletech. Stavba zbrusu nových koncertních varhan byla zadána renomované švýcarské firmě Hermann Mathis. Ta je zárukou, že nový nástroj bude splňovat nejpřísnější kvalitativní kritéria. Celé varhany budou mít mechanickou trakturu, zásuvkové vzdušnice a elektronické setzry s třemi manuály, pedálem a osmačtyřiceti plně znějícími rejstříky.

Varhany, stejně jako celý nadační fond, budou pojmenovány po jezuitském světci z 16. století sv. Edmundu Kampiánovi. Dokončení celého projektu výstavby varhan je plánováno na léto 2014. K projektu je možné se připojit formou tzv. „adopce“ jednotlivých píšťal v ceně od 500 do 3000 Kč. Rejstříky varhan jsou věnovány několika jezuitským světcům a dalším významným osobnostem

spojeným s jezuitským řádem nebo s brněnským varhanickým světem. Každý si může vybrat, jaký rejstřík či píšťalu finančně podpoří a adoptuje.

Děčín

■ Vlachovo kvarteto Praha vystoupilo 8. června na benefičním koncertu, který zorganizovala škola Nativity v Děčíně. Výtěžek akce byl věnován na výstavbu nového areálu školy. Při koncertu zazněla díla dvou autorů: „Cypřiše“ Antonína Dvořáka a Smyčcový kvartet d-moll „Smrt a dívka“ Franze Petera Schuberta.

Škola nedávno přijala nové žáky, kteří půjdou v září do šesté třídy. Přijímací řízení se konalo 31. května a uchazeči při něm absolvovali pohovor a testy, které ověřily jejich studijní předpoklady. Jejich rodiče byli při té příležitosti seznámeni s koncepcí školy a byla s nimi uzavřena smlouva o poskytované výchově a vzdělání dětí.

Velehrad

■ Letošní v pořadí již jedenáctý ročník Studentského Velehradu proběhl od 4. do 8. května na Velehradě za účasti několika jezuitů. Setkání vysokoškoláků z celé České republiky se na tomto starobylém poutním místě koná každé dva roky a letos jeho motto znělo „Cestou služby: Následuj Ho!“. Součástí programu je vždy společné slavení eucharistie, koncerty, workshopy, přednášky a diskuze ve skupinkách. Velkolepou akci, které se tento rok zúčastnilo na 500 studentů, pořádal přípravný

tým pod záštitou Vysokoškolského katolického hnutí Česká republika.

Podle mluvčí Evelyny Kulíškové se letos akce skutečně povedla. Pořadatelský tým nezaznamenal žádné větší problémy, program běžel podle plánu, porady nebyly příliš dlouhé, a tak organizátoři netrpěli spánkovým deficitem. Také podle mnoha reakcí účastníků byl letošní Studentský Velehrad úspěšný. Šťastná byla i volba tématu Služba. Přednášky měly překvapivě dobrou návštěvnost, posluchači se rovnoměrně rozdělili do jednotlivých sálů, nevyhledávali jen známé tváře, ale soustředili se více na obsah přednášek. Mezi hosty letos nechyběl ani Tomáš Halík, Marek Orko Vácha, Jan Sokol, Marie Svatošová, Kateřina Lachmanová, Pavel Bělobrádek a další.

Velehrad

■ Mezinárodní konference pod záštitou olomouckého arcibiskupa Jana Graubnera se při příležitosti druhého výročí úmrtí kardinála Tomáše Špidlíka konala 14. dubna na Velehradě. Akce začala blokem přednášek ve Velehradském domě sv. Cyrila a Metoděje, k němuž byly přidruženy umělecké výstavy a slavnostní bohoslužby. Mezi přednášejícími byli jak členové římského, tak i olomouckého Centra Aletti. Nechyběl mezi nimi ani jezuitský umělec a teolog slovinského původu Marko Rupnik. Svoje příspěvky přednesli i čeští jezuité Michal Altrichter a Pavel Ambros nebo teoložky Maria

Campatelli a Luisa Karczubová. Velmi podnětnou se ukázala i výstava fotografií paní Rosalby Caffo Dallari a Domenica a Maury Corradinni nazvaná Inspirace k vidění krásy, kterou doprovodily kresby z cyklu Ježíšova modlitba od paní Dagmar Havlíčkové.

Klatovy

■ V pořadí již šestý ročník Barokních jezuitských Klatov se letos uskutečnil poslední dubnový víkend. Součástí celého programu byly podobně jako v předchozích letech odborné přednášky a duchovní program hudebně doprovázený místním Kolegiem pro duchovní hudbu. Mezi přednášejícími byli jak tradiční hosté, například čeští jezuité František Hylmar a Miroslav Herold nebo historička Kateřina Bobková-Valentová, tak i hosté výjimeční, jakou byla především světově proslulá architektka Eva Jiříčná. Ta se svým ateliérem projektovala pro Klatovy spojovací můstek mezi jezuitskou kolejí a kostelem Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce. Vystoupila s přednáškou „Kdy je staré nové a nové staré“, na niž navázala velmi živá beseda.

■ Součástí programu byla i tradiční mše za spásu duší všech osob, které našly svůj poslední odpočinek v podzemních kryptách pod jezuitským kostelem ve známých klatovských katakombách. Bohoslužbě předsedal plzeňský biskup František Radkovský. Kolegium pro duchovní hudbu

vedené Vítem Aschenbrennerem pro tuto příležitost zvolilo jako hudební doprovod Requiem od Michaela Haydna, původně z roku 1770. Touto skladbou se nechal inspirovat i Wolfgang Amadeus Mozart při komponování svého vlastního proslulého díla Requiem d-moll. Ostatně dílo Wolfganga Amadea Mozarta bylo k slyšení na jiném místě tohoto ročníku také. Stejný hudební soubor provedl jeho *Dominicus Messe* na konci Barokních jezuitských Klatov v rámci závěrečné nedělní mše celebrowané provinciálem Františkem Hylmarem.

■ Občanské sdružení Bartolomeo ve spolupráci s Městskou knihovnou Klatovy také 11. dubna pořádalo přednášku a slavnostní představení knihy Víta Aschenbrennera *Hudebně-liturgický provoz jezuitské koleje v Klatovech v 18. století*. Akce se konala ve společenském sále Městské knihovny Klatovy. Knize a jejímu autorovi při té příležitosti poželhal český jezuitský provinciál František Hylmar za přítomnosti recenzentky knihy Ivany Čornejové, historičky, která se dlouhodobě zabývá právě působením jezuitského řádu na našem území.

San Salvador

■ Salvadorský nejvyšší soud odmítl vydat do Španělska třináct vojáků, kteří v roce 1989 brutálně zavraždili šest jezuitů. Podle oficiální zprávy toto rozhodnutí učinilo devět z patnácti členů nejvyššího národního

tribunálu po detailním prozkoumání případu dnes už bývalých vojáků. Ke krveprolití došlo v polovině listopadu na univerzitní půdě. Vojenské komando Atlacatl vycvičené pro boj proti guerrile zastřelilo rektora univerzity, španělského jezuitu Ignacia Ellacuríu, spolu s dalšími čtyřmi španělskými a jedním salvadorským spolubratrem. Neušetřili ani kuchařku a její patnáctiletou dceru.

Salvadorská vláda se zpočátku pokoušela připsat odpovědnost za vraždu guerille dnešní vládní strany národního osvobození (FMLN). Dva její členy dokonce odsoudila ke třicetiletým trestům. Z vězení vyšli při amnestii v roce 1993, krátce předtím, než zpráva komise OSN obvinila ze zločinu vysoké vojenské hodnostáře. Kauza byla znovu otevřena ve Španělsku v roce 2009 na základě žaloby předložené Sdružením pro lidská práva a americkou organizací *Center For Justice and Accountability*. Tyto instituce požadují jasné slovo o autorech zločinu.

Nepál

■ Na začátku května oslavili jezuité v Nepálu 60. výročí svého působení v této zemi. Členové řádu do Nepálu přišli z Indie a v průběhu let se k nim připojili spolubratři z Japonska a severní Ameriky. Dnes pracuje v této zemi na sedmdesát jezuitů, dalších třicet je na různých stupních řádové formace a pět jich dnes působí v misiích. Hlavním těžištěm působení řádu na tomto území je nadále oblast

vzdělání a výchovy. Neméně důležitá je péče o tisíce uprchlíků ze sousedního Bhútánu. Jezuitské školy dnes patří k nejvyhledávanějším. Kromě nich spravuje řád čtyři farnosti a tři sociální centra (pro sirotky, pro drogově závislé a pro nevidomé), zvláště ní školu pro postižené a osm mobilních lékařských stanic. Chod všech těchto zařízení obstarává jen dvacet pět řádových spolubratří ve spolupráci s řeholními sestrami a laiky.

Velkou nadějí vzbuzuje fakt, že křesťanské společenství i díky jezui-

tům rychle roste. „Když jsem v roce 1976 přišel do Nepálu, účastníci se nedělní mše svaté všehovšudy tři věřící, navíc všichni cizinci. Dnes je křesťanů asi osm tisíc,“ uvedl pro AsiaNews regionální představený jezuitů Lawrence Maniyar. V Nepálu je katolická církev institučně spravována prostřednictvím apoštolského vikariátu, v jehož čele stojí jezuitský biskup Antony Šarma. V Nepálu dnes žije sedm tisíc katolíků z celkového počtu 30 milionů obyvatel.

Jubilea

P. František Pevný	Brno	5. 7.	65 let kněžství
P. Stanislav Richter	Moravec	5. 7.	65 let kněžství
P. Karel Říha	Hostýn	29. 8.	45 let kněžství
P. František Kuběna	Všemina	28. 8.	25 let kněžství
P. Ludvík Armbruster	Praha	14. 8.	65 let v Tovaryšstvu
P. Josef Prchal	Horšovský Týn	18. 8.	35 let v Tovaryšstvu
P. Jan Mazur	Český Těšín	24. 8.	25 let v Tovaryšstvu
P. Pavel Bačo	Dublin	31. 8.	20 let v Tovaryšstvu
P. Jiří Kovář	Český Těšín	4. 9.	20 let v Tovaryšstvu
P. Petr Havlíček	Olomouc	14. 8.	15let v Tovaryšstvu
P. Jan Chromeček	Hostýn	27. 7.	80 let
P. František Hylmar	Praha	12. 9.	55 let
P. Jan Adamík	Ružomberok	25. 9.	50 let
P. Pavel Koudelka	Jiřetín pod Jedlovou	18. 7.	45 let

Srdečně blahopřejeme

Seznam podporovatelů od 29. února do 28. května 2012

Nelya Boloshina, Praha; Stanislav Daněk, Velehrad; MUDr. Barbora Jiříčková, Olomouc; Josef Havlát, Velké Němčice; Ing. Petr Štolle, Praha; Jarmila Musilová, Liberec; Josef Jakubíček, Zlín; Ing. Václav Chroust, Klatovy; Jaroslava Valová, Věrovany; Marie Hrunková, Praha; Marie Novotná, Sedlec-Prčice; Ing. Vojtěch Tomeček, Vnorovy; pan Hušek; Miroslava Štěrbová, Třebouchovice pod Orebem; Jiří Šoustar, Bobrová; Anna Bezchlebová, Dolní Podluží; Nadace Dobré dílo sester sv. Karla Boromejského, Praha; Sestry Římské unie řádu sv. Voršily VDF, Jiřetín pod Jedlovou.

Všem dárcům upřímně děkujeme